

ارزیابی فقهی - اقتصادی بیع خیاری

حسین صمدیار

پاییز ۹۵

سرشناسه	: صمدیار، حسین
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: ارزیابی فقهی - اقتصادی بیع خیاری
مشخصات نشر	: موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۸ ص.
شابک	: ۲۵۰۰۰۰ ریال ۷ - ۰۸۹ - ۴۵۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه : ص. ۱۰۶.
موضوع	: خيارات (فقه)
موضوع	: Options Finance Islamic law :
موضوع	: معاملات اموال شخصی و منقول (فقه) - ایران
موضوع	: Sales Islamic law - Iran :
موضوع	: معاملات (فقه)
موضوع	: Transactions Islamic law :
موضوع	: قانون مدنی - ایران
موضوع	: Civil law - Iran :
شناسه افزوده	: رضا علی ، محبوبه
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف ۴ / ص ۸ / ۲ / ۱۹۰ BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷ / ۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۱۰۰۲

عنوان کتاب	: ارزیابی و بیع - اقتصادی بیع خیاری
ناشر	: موسسه فرهنگی انتشاراتی اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	: تهران - خ انقلاب - پ. میران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ - واحد ۱۲
	: Email: e_a_kamyab@yahoo.com - ۷۷۶۴۱۰۸۹ -
مؤلف	: حسین صمدیار
ویراستار	: محبوبه رضاعلی
مدیر تولید	: موسسه آموزشی خوارزمی
صفحه آرا	: سید حمید احمدزاده نیک قلب تنها
طراح جلد	: امیر هاشمی
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۵
چاپ و صحافی	: موسسه آموزشی خوارزمی
ناظر چاپ	: مهندس پیمان عباد
قیمت	: ۲۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۷ - ۰۸۹ - ۴۵۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸
 ISBN: 978 - 600 - 453 - 089 - 7

مقدمه

عقد بیع از جمله مهمترین عقود معین و مشهورترین آنهاست و نسبت به سایر عقود و تصرفات قانونی، کاربرد بیشتری در روابط میان افراد دارد، و نه تنها امروز بلکه در گذشته نیز اساس معاملات و روابط تجاری مبتنی بر آن بوده است، این بدان جهت است که انسان طبعاً مدنی و اجتماعی است و نمی‌تواند به تنهایی نیازهای خود را برطرف سازد، از اینرو در کتب فقهی و حقوقی، بحث از بیع مقدم بر همه عقود دیگر مطرح می‌شود چندان که قواعد و شروط مربوط به آن، بنای سایر تصرفات نیز واقع شده است.

در کتب مختلف و از نظر فقهای مختلف بیع اقسام بسیاری دارد که از جمله‌ی آنها بیع خیاری است، بیع خیاری یکی از عقود ریشه‌دار در تاریخ بشری است. در اجتماع همه افراد مملکت نیستند تا به تنهایی بتوانند تمام نیازهای خود را برطرف کنند، همچنین نظر به این که ربا در اسلام حرام است و از طرقی مقتضیات اقتصادی جهان ایجاب می‌کند که مردم از منافع و سرمایه‌ی خود نیز مانند سایر اموال استفاده نمایند، و به دلیل این که راه مستقیم عواطف مذهبی‌شان را جریحه‌دار می‌ساخته لذا به بیع دست زدند و به بیع خیاری متوسل شدند و برای دوری جستن از ربا بهتر دیدند که بیع خیاری دست‌آویز قرار دهند.

از آنجایی که دین ما اسلام دین کاملی است و در هیچ زمینه‌ای فطره کوری برای پیروان خود باقی نگذاشته است مگر در موارد استثنا، قطعاً در زمینه‌ی اقتصادی هم قوانین مربوط به این علم را که علم کلی و اساسی است را مشخص کرده، نگاهی به تاریخ نشان می‌دهد که بیع خیاری از دور دست‌ها در اجتماعات گوناگون وجود داشته است، ولی با توجه به محدود بودن معاملات اقتصادی گذشته کاربرد زیادی از این نوع بیع متصور نبوده، اما در حال حاضر با توجه به گسترش معاملات اقتصادی بیع خیاری توسعه روز افزونی داشته، و طبعاً اثرات نامحدودی بر اقتصاد ما خواهد داشت پس از وظایف دولت است که این عقد را بر پایه قوانین و موازین اسلامی بنا کند.

بیع خیاری در فقه شیعه و اهل سنت دارای سابقه‌ی بسیار طولانی است فقیهان امامیه از این عقد تحت عنوان بیع خیاری یا بیع شرط نام برده و فقهای عامه با نام‌های گوناگونی نظیر بیع الوفاء یا بیع المعامله از آن یاد کرده‌اند. بیع خیاری عقدی است که در صورت به‌کارگیری صحیح می‌تواند تأثیرات مثبت بسیاری بر اقتصاد داشته باشد و خصوصاً در بانک‌ها هم می‌تواند به صورت چشمگیری مورد توجه قرار گیرد.

بیع خیاری از جمله عقود امضایی است و امضایش هم به نحو عام است طبق بیان (المؤمنین عند شروطهم) و همچنین به دلیل این که فقهای قدیم و مشهوری از جمله شیخ طوسی در کتاب «خلافه»، بیع در لغت به معنای داد و ستد و خرید و فروش آمده و از اضرار است. فرهنگ فارسی معین). استعمال لفظ بیع در معانی اضرار به نحو حقیقت به کار رفته نه مجاز به عبارت دیگر لفظ بیع مشترک لفظی میان لغات خرید و فروش می‌باشد. خیاری در لغت به معنای آن است که (دل نهادن) بر چیزی به اختیار خود است و در اصطلاح ملک فسخ عقد، بدین معناست که صاحب حق خیاری، مالک فسخ عقد باشد، یعنی اختیار بر هم زدن معامله یا باقی‌گذاشتن آن را داشته باشد. بیع خیاری که به آن بیع شرط نیز می‌گویند بیعی است که در آن برای هر یک از دو طرف (بایع و مشتری) یا هر دوی آنها یا شخصی خارجی و ثالث در مدت معین اختیار فسخ بیع وجود دارد. قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران نیز این نوع از بیع را مشروع دانسته چندین ماده را به آن اختصاص داده است. بیع خیاری عقدی از عقود اسلامی است و به عنوان شیوه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی به شما می‌رود تا آنجایی که در کلام بسیاری از فقها ضرورت این نوع از بیع برای جلوگیری از سودجویی عده‌ی خاصی فهمیده می‌شود.

۵	مقدمه
۹	فصل اول
۹	بررسی پژوهشهای انجام شده
۳۵	فصل دوم
۳۵	قصد انعقاد بیع شرط
۳۵	شرایط صحت بیع شرط
۳۵	شرایط شرط در بیع شرط
۳۶	آثار بیع شرط
۴۴	ماهیت حقوقی اسقاط
۴۵	اسقاط صریح یا ضمنی
۴۶	اسقاط حق اختیار با منتفی شدن مبنای آن
۴۷	اسقاط اختیار
۴۹	فصل سوم
۴۹	شرط در بیع خیاری خلاف مقتضای عقد است
۵۰	شرط در بیع خیاری حيله رياست
۵۰	حيله‌های ريا
۵۰	بیع خیاری و حیل ريا
۵۲	اقسام بیع خیاری
۵۴	تقسیم بیع خیاری از جهت انواع شرط رد ثمن
۵۷	فصل چهارم
۵۷	احکام بیع خیاری
۹۴	فصل پنجم
۹۴	کاربرد بیع خیاری در بانکداری و بازارهای مالی

۹۴	تعریف بانک و اهداف آن
۹۶	انواع تسهیلات اعطایی بانکها
۱۰۳	اقسام بیع خیارى و تعیین اقسام متناسب در بانکداری
۱۰۶	منابع و مآخذ

www.ketab.ir